

PREZYDENT MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY

pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa
tel. 22 443 10 00, 22 443 10 01, faks 22 443 10 02
sekretariatprezydenta@um.warszawa.pl, www.um.warszawa.pl

Warszawa, dnia 14.04.2016 r.

KZ-IAU.4120.937.2016.ABO(3)

Pan Andrzej Jurkiewicz
(adres w aktach sprawy)
Pełnomocnik Centrum Sztuki Współczesnej

Dotyczy: wniosku o wydanie zaleceń konserwatorskich w sprawie planowanych prac i zmian w **Zamku Ujazdowskim ul. Jazdów 2** w Warszawie oraz jego otoczenia z dnia 03.02.2016 r. (data wpływu 03.02.2016 r.) uzupełniony w dniu 14.04.2016 (data wpływu 14.04.2016 r.

Pozostałości Zamku Ujazdowskiego przy ul. Jazdów 2 w Warszawie zostały wpisane do rejestru zabytków pod nr A/ 168/1 decyzją z dnia 01.07.1965 r. Ponadto, Zamek Ujazdowski położony jest na terenie, Stanisławowskiego założenia urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków pod nr A/ 543 decyzją z 1.07.1965 r.), znajduje się w układzie urbanistycznym ul. Agrykoli wpisanym do rejestru zabytków pod nr A 1/2 decyzją z dnia 01.07.1965 r., oraz na terenie wpisanym do rejestru zabytków archeologicznych pod nr C-40 decyzją z dnia 17.12.1968 r. z uwagi na występowanie osadnictwa wczesnośredniowiecznego i średniowiecznego, ponadto, zlokalizowany jest na obszarze znajdującym się w granicach obszaru chronionego- Pomnik Historii „Warszawa –historyczny zespół miasta z Traktem Królewskim i Wilanowem” (Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 września 1994 r. w sprawie uznania za Pomnik Historii, Monitor Polski nr 50, poz.423). Ponadto, ww. obiekt ujęty jest w gminnej ewidencji zabytków Miasta Stołecznego Warszawy, utworzonej na podstawie zarządzenia nr 2998/2012 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 24 lipca 2012 r., zatem działając na podstawie art. 27 ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 poz. 1446 ze zm.), Stołeczny Konserwator Zabytków przedstawia zalecenia konserwatorskie.

Obecna forma zamku jest wynikiem odbudowy w latach 70 –tych XX w. Zdecydowano, że zamek na historycznych piwnicach, zostanie odtworzony w kształcie XVII-wiecznym, na podstawie tzw. pomiarów saskich wykonanych w latach 20-ych XVIII w. na zlecenie króla Augusta II.

Zgodnie z wnioskiem oraz przedłożonymi *Koncepcjami modernizacji Zamku Ujazdowskiego i otoczenia wraz z budową magazynów kolekcji*, planowana jest:

1. Aranżacja i przebudowa Zamku Ujazdowskiego polegająca na:
 - budowie przeszklonego zadaszenia stałego nad dziedzińcem na wysokości gzymsu wieńczącego
 - przebudowie elewacji dziedzińca- realizacja loggi na pierwszym piętrze.
 - przebudowie elewacji południowej- realizacja nowego wejścia do pomieszczeń kinowych, realizacja witryny na I piętrze, lub w wersji II realizacja witryny biegnącej przez dwie kondygnacje- witryna sali wystawowej i witryna do kawiarni i strefy wejścia do kina; realizacja okien połaciowych doświetlających biura CSW

- przebudowie elewacji północnej- przebudowa wejścia do biur, budowa wejścia dostawczego do magazynów i dobudowa przedsionka
 - budowie podziemnego magazynu
 - przebudowie wnętrza- realizacja nowych otwarć i przejść dostosowujących wnętrza do nowej aranżacji
2. Aranżacja zagospodarowania terenu wokół Zamku Ujazdowskiego
 - Realizacja „Parku rzeźby”, wprowadzenie rzeźb parkowych, nowego układu ścieżek oświetlenia parkowego.
 - Zmiana układu wewnętrznych dróg dojazdowych oraz parkingów, realizacja kontroli wjazdu na działkę.
 3. Budowa pomieszczeń przeznaczonych dla gromadzenia zbiorów stałych w tym budowa naziemnych obiektów związanych z magazynami- wyjścia ewakuacyjne, czerpni, wyrzutni, doświetlenia
 4. Rozbudowa elewacji zachodniej budynku laboratorium.

W sprawie zaproponowanych zmian Stołeczny Konserwator Zabytków przedstawia następujące zalecenia konserwatorskie.

Ad. 1.

- Dopuszcza się budowę przeszklonego zadaszenia stałego, w konstrukcji stalowej nad dziedzińcem powyżej gzymsu wieńczącego, pod warunkiem zachowania gzymsu.
- Nie dopuszcza się budowy loggi na I piętrze na elewacji od strony dziedzińca, ewentualnie Stołeczny Konserwator Zabytków widzi możliwość wykonania krużganków, w ten sposób, że zostanie zdemontowana stolarka okienna, bez poszerzenia otworów okiennych.
- Zdaniem organu ochrony zabytków nie należy dokonywać daleko idących przekształceń na elewacjach. Należy mieć na uwadze to, aby projektowane zmiany nie ingerowały w sposób znaczący w historyczny wygląd elewacji. W tym duchu należy również rozpatrywać pomysł realizacji witryny na I piętrze czy też realizacja witryny biegnącej przez dwie kondygnacje. Zdaniem organu ochrony zabytków likwidacja otworów okiennych na elewacji południowej a w ich miejsce wprowadzenie przeszklonej tafli jest niedopuszczalna pod względem konserwatorskim, gdyż spowoduje zbyt duże przekształcenie i zaburzy rytmikę elewacji. Będzie to stanowiło zbyt duży kontrast w stosunku do historycznej koncepcji ukształtowania elewacji. Adaptacja zabytku architektury do współczesnych potrzeb jest pożądana, lecz nie może niszczyć wystroju i naruszać w istotny sposób dawnej kompozycji. Przebudowy są dopuszczalne, ale tylko wtedy, gdy szanują wszystkie ważne części budowali i jej otoczenia oraz zachowują równowagę kompozycyjną. Zaproponowane rozwiązanie łamie zasadę maksymalnego poszanowania substancji zabytkowej i zdecydowanie szkodzi. Takie rozwiązanie jest historycznie obce, dla tego obiektu i spowoduje przerwanie istniejącej artykulacji ścian. Niedopuszczalne jest, zatem wykonanie witryn na elewacji południowej czy też wykonanie dodatkowych wejść w strefie parteru. Stołeczny Konserwator Zabytków w razie konieczności widzi możliwość ewentualnego przebicia jednego dodatkowego otworu drzwiowego w elewacji, który powinien otrzymać współczesne opracowanie. Dodatkowy otwór zaleca się wkomponować pomiędzy istniejącymi oknami, w takim miejscu, aby została zachowana obecna rytmika otworów. Natomiast nie należy dostawiać żadnych nowych kubatur w celu podkreślenia wejścia. Wejście do kawiarni należy zachować bez przekształceń.

- Dach budynku należy traktować jak piątą elewację, która odgrywa istotne znaczenie do odbioru całej bryły, szczególnie przy tak dużej i znaczącej ekspozycji zamku. Zatem nie dopuszcza się pod względem konserwatorskim realizację okien połaciowych doświetlających biura CSW. Rozwiązaniem do zaakceptowania przez Stołecznego Konserwatora Zabytków jest wprowadzenie lukarni, analogicznych do już istniejących.
- Odnośnie do przekształceń na elewacji północnej, Stołeczny Konserwator Zabytków dopuszcza budowę podziemnego magazynu pod obecnie istniejącym parkingiem oraz akceptuje wykonanie dodatkowego przebicia w historycznych murach piwnicznych Zamku Ujazdowskiego i połączenie magazynu z zabytkowymi piwnicami. Jednocześnie należy w maksymalnym stopniu zachować historyczny wygląd elewacji. W związku z tym, wejście do magazynów powinno być zlokalizowane w taki sposób, aby nie było konieczności wykonywania lub poszerzania istniejących otworów na poziomie parteru. Dopuszcza również wykonanie przedsionka od strony północnej. Zaleca się, aby nie był trwale związany z budynkiem. Z uwagi na charakter obiektu Centrum Sztuki Współczesnej może odznaczać się walorami artystycznymi, ale jednocześnie powinien być podporządkowany zabytkowemu budynkowi. Należy przyjąć zasadę, że nowe elementy powinny mieć charakter współczesny i jednocześnie komponować się z zabytkową architekturą.
- Dopuszcza się dostosowanie wnętrza do nowej aranżacji.
- Zdaniem Stołecznego Konserwatora Zabytków modernizacja Zamku Ujazdowskiego oraz zagospodarowanie terenu wokół powinno być przedmiotem konkursu architektonicznego.

Ad.2 W sprawie aranżacji zagospodarowania terenu wokół Zamku Ujazdowskiego, Stołeczny Konserwator Zabytków dopuszcza wprowadzenie rzeźb parkowych pod warunkiem, że ekspozycja będzie miała charakter czasowy. Właściwe jest lokalizowanie rzeźb poza zasięgiem koron drzew. W przypadku bliskiego sąsiedztwa drzew, rzeźby nie mogą posiadać fundamentów. Ponadto informuję, że szczegółowa lokalizacja ekspozycji rzeźb będzie możliwa po wykonaniu aktualnej inwentaryzacji drzew. W przypadku wycinki drzew informuję, że należy przedłożyć aktualną inwentaryzację oraz należy uzyskać zezwolenie Stołeczny Konserwator Zabytków zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. (Dz.U.2015 poz. 1651).

W części działki za budynkiem restauracji (w miejscu d. szaletu) rośnie pomnik przyrody – klon srebrzysty. W promieniu 15 m. od pnia drzewa obowiązuje zakaz wykonywania prac ziemnych, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. (Dz.U.2015 poz. 1651). Poza tym, drzewo to jest na tyle niebezpieczne, że została zamknięta alejka dla pieszych, w pobliżu drzewa. Odnośnie wprowadzenia nowych alejek, organ ochrony zabytków uważa, że należy zachować istniejące ciągi komunikacyjne. W sprawie planowanego oświetlenia zaleca się umieszczenie lamp parkowych o współczesnej i nieagresywnej stylistyce.

Równocześnie informuję, że organ ochrony zabytków nie mógł się wypowiedzieć w sprawie usuwania drzew i krzewów na skarpie z uwagi na brak w aktach sprawy tytułu prawnego do tego terenu. Zatem po uzupełnieniu wniosku o tytuł prawny, organ ochrony zabytków zajmie swoje stanowisko w tym zakresie.

Ad. 3 Dopuszcza się budowę pomieszczeń przeznaczonych dla gromadzenia zbiorów stałych w tym budowę naziemnych obiektów związanych z magazynami- wyjścia ewakuacyjne, czerpni, wyrzutni, doświetlenia, jednakże należy mieć na uwadze, że nowe obiekty powinny

być starannie zakomponowane, a ich bryła nie może dominować w zabytkowej przestrzeni. Ponadto, nie mogą one ingerować w istniejący starodrzew.

Ad. 4. W związku z brakiem podstawowych informacji na temat rozbudowy elewacji zachodniej budynku laboratorium, Stołeczny Konserwator Zabytków nie ma możliwości wypowiedzenia się w przedmiotowej sprawie. Ewentualna rozbudowa powinna być w formie jak najbardziej transparentnej tak, aby nie przesłania elewacji.

Należy mieć również na uwadze to, teren Jazdowa jest kluczowym miejscem dla badań nad siecią średniowiecznego osadnictwa na terenie Warszawy. Badania archeologiczne w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w. prowadzone wokół i w obrębie piwnic pozostałych po rozebranych zamku, doprowadziły do odkrycia warstw osadniczych ukształtowanych w okresie od XIV do XVI wieku, śladów zaplecza gospodarczego rezydencji, licznych zabytków ruchomych datowanych od połowy XIII w. Odkryto również ślady różnoczasowych niwelacji zmieniające całkowicie pierwotne ukształtowanie terenu.

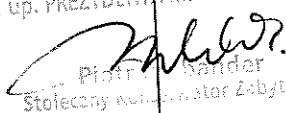
Pod względem archeologicznym wszelkie działania ingerujące w strukturę gruntu mają charakter destrukcyjny w odniesieniu do zachowanych nawarstwień kulturowych. Należy więc założyć wykonywanie robót ziemnych w możliwie jak największym, niezbędnym zakresie tak, aby do minimum ograniczyć niszczenie historycznego układu stratygraficznego. W miejscach planowanych wykopów należy przeprowadzić wyprzedzające badania archeologiczne, gwarantujące właściwe rozpoznanie i analizę relacji przestrzennych a następnie wykonanie kompletnej dokumentacji, bez utrudnień związanych z podporządkowaniem tempa i zakresu badań, robotom ziemnym. Powyższymi badaniami należy objąć wszystkie miejsca, gdzie mogą znajdować się zachowane nawarstwienia kulturowe, które ulegną zniszczeniu w trakcie realizacji inwestycji. Badania archeologiczne w tym rejonie powinny zostać poprzedzone wnikliwą analizą historyczno-archeologiczną terenu, uwzględniającą wyniki badań archeologicznych prowadzonych w latach 1960-1964 oraz 1974 i 1975 r.

Zgodnie z art. 36 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.) na powyższe badania należy uzyskać pozwolenie Stołecznego Konserwatora Zabytków.

Dokumentacja z w/w badań powinna zostać wykonana zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa narodowego z dnia 14.10.2015 r. Zaleca się również wykonanie dokumentacji ortofotograficznej. W przypadku odkrycia relikwów murowanych wskazane jest wykonanie ich trójwymiarowych modeli.

Informuję, że zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 poz. 1446 tj.) na ww. prace wymagane jest pozwolenie Stołecznego Konserwatora Zabytków.

Niniejsze zalecenia zostały wydane na podstawie opisanych i ostemplowanych *Koncepcji modernizacji Zamku Ujazdowskiego i otoczenia wraz z budową magazynów kolekcji*, autorstwa A. Jurkiewicz, M. Kwietowicz, G. Stawicka, Z. Kołtowska, Warszawa 02.02.2016r. i kwiecień 2016 r.

z up. PREZYDENTA M. ST. WARSZAWY

 Piotr Nandor
 Stołeczny Konserwator Zabytków

Do wiadomości:

1. Wydział Architektury i Budownictwa dla Dzielnicy Śródmieście, ul. Nowogrodzka 43 Warszawa
2. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa

Sprawę prowadzi Pani Aneta Bojanowska nr tel. 022 44 33 651